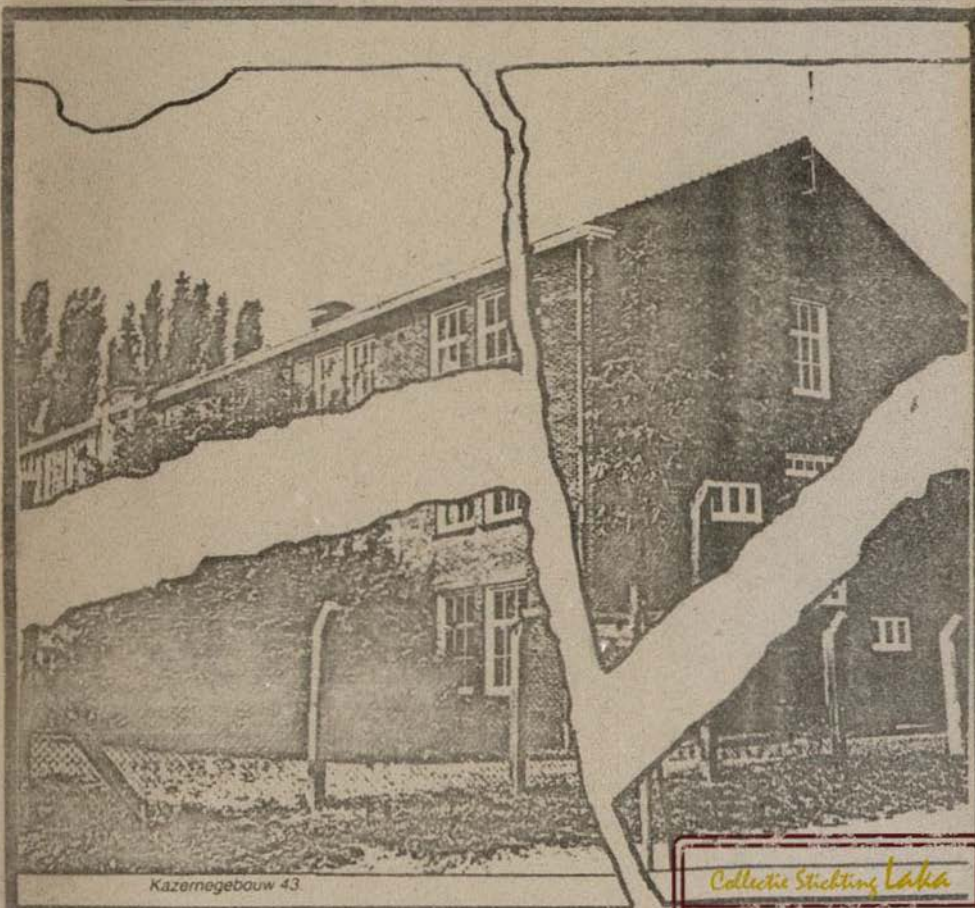

FEBR '85 NR 12

de VLEGGEL

LASTIG MAANDBLAD VOOR EDE

Kazernegebouw 43

Collectie Stichting Loka

www.loka.org

Gedrukt bij de Loka

BEWONERSGROEP KAZERNE 43 BELAZERD

Colofon

DE VLEGEL NR 12

Prijs per los nummer f 1,50

ABONNEMENTEN: 5 nummers f 6,-

Postabonnement voor buiten
dorpskernen Ede & Bennekom
f 8,50

Over te maken op: Gelders-
Utrechtse Bank Ede. Rek.nr.
92.68.74.624 tnv D.Bannink
ovv Vlegel abonnement
Gironr van de bank 821.000

Postadres:
De Vlegel
Postbus 8094
Ede

Aan dit nummer werkten mee:
Sjoerd, Arie, Marian, Anneke,
Berend, Dirk en Jan.

Datum verschijnen nr. 13
1 maart

Kopy sluitingsdatum: 12 febr.

INHOUD

KAZERNE 43-PROJEKT DE GROND INGE- BOORD	3
HAMSTERNIEUWS	6
HOE EEN CDA-GEMEENTERAADSLID OM- GAAT MET DE WERKNEMERS VAN EEN BEDRIJF	7
VORMEN VAN GEWELD	8
♀♂ TEGEN SEXUEEL GEWELD	10
DE ARROGANTIE VAN DE MACHT	11
DOE MEER, SABOTEER!	12
WAT MAAKT ZO'N PIEMELTJE NOU UIT?	14

redaxioneel

Eén jaar Vlegel! Vorig jaar februari kwam het eerste nummer uit. Eén jaar verder en een stuk wijzer. Het gaat niet zo gemakkelijk als we wel gedacht hadden. Als je dit leest is er een belangrijke vergadering achter de rug en weten we meer. Je hoort in elk geval nog van ons!

Het twaalfde nummer, dus al. Met daarin verhalen over sexismen, kazerne 43-project, de Hamster, militarisme, etc. Verder een middenpaginaposter en als bijlage de nieuwe, prachtige, COT-NEE poster. Hang 'm voor je raam!

In het kerstnummer (januari eigenlijk) stond een puzzel die we zelf gemaakt hadden. Er zaten een aantal foutjes in: 'te' (verticaal 16), 'is' (horizontaal 27) en 'en' (48, 70 en 79 horizontaal) zijn dus géén lidwoorden, maar wél de goede antwoorden. Sorry! Tot nu toe (28 jan) hebben we pas 2 oplossingen ontvangen. Je kunt je oplossing nog insturen tot 12 februari (ook omdat de abonnee's in Bennekom dat nummer veel te laat ontvingen. Ook hiervoor nog onze excuses).

Lees ze!

de redaxie

KAZERNE 43-PROJEKT DE GROND INGEBOORD

Op woensdag 16 januari deelde wethouder Alberts mee dat B&W in principe hadden besloten om niet verder te gaan met het projekt verbouw kazerne 43. Een stukje geschiedenis door een lid van de bewonersgroep.

het begin

In het najaar van '83 was er overleg gaande tussen de werkgroep Jongerenhuisvesting (WJH) en de Gemeente.

De gemeente gaf haar fiat aan een initiatief om een kazerne aan de Stationsweg 43 om te bouwen tot jongerenhuisvesting. Deze kazerne is in de vijftiger jaren gebouwd en verkeert in goede staat, maar is wel eenvoudig ingericht als soldatenverblijf. Begin maart '84 stond er een oproep in Ede Stad voor jongeren tussen de 18 en 25 jaar die hun eigen woonruimte zouden willen creëren. De bewonersgroep kreeg de beschikking over een werkruimte bij het Vormingswerk Jonge Volwassenen. (VJV)

Zij werd ondersteund door een stafkracht van het VJV, 2 architecten en de landelijke organisatie belangenbehartiging huisvesting (LOBH). Het projekt werd aangemeld bij het Projekt Verbouw Panden (PVP). De bewonersgroep kreeg de status van onafhankelijk opdrachtgever aan de architecten, omdat dezan niet door een woningbouwvereniging of de gemeente betaald werden, maar door het LOBH. Die stelden de randvoorwaarde dat de architecten "bewonersvriendelijk" moesten zijn. Hetgeen betekende dat ze meer de rol van begeleiders dan die van ontwerpers toebedeeld kregen. De bewoners-

groep had in het begin elke woensdag een werkvergadering waar de bewoners hun eigen ontwerpen voor hun eigen huisvesting maakten. Dat gaf in het begin wel wat problemen omdat geen van de bewoners veel ervaring met bouwen en verbouwen had, maar met behulp van de beide architecten kwamen we er wel uit.

haalbaarheid

Dit werk resulteerde half september '84 in een zgn. haalbaarheidsonderzoek. Een imposant boekje met veel bouwtekeningen en cijferwerk. Dit haalbaarheidsonderzoek werd opgestuurd naar allerlei instanties die invloed hebben op het bouwbeleid. Dat waren de volgende instanties:

1. het LOBH.
2. de vrouwenadviescommissie.
3. de C.W.S.
4. de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting (SEV)
5. de Gemeente Ede.

De adviezen van deze organisaties werden opgestuurd naar ons en de gemeente. We kregen positieve reacties van de LOBH, de V.A.C., de C.W.S. en de SEV. De wethouder voor woningbouw, de heer Alberts, hield zich nog wat op de vlakte en raadde ons aan om bij de Edese politieke partijen te gaan lobbyen. Hetgeen we gedaan hebben. Er werden avonden georganiseerd

met gemeenteraadsleden van alle partijen die in de commissie Ruimtelijke Ordening zitten. Die avonden werden van onze kant bijgewoond door leden van de bewonersgroep, de architecten, de WJH en de stafkracht van het VJV.

Alle gemeenteraadsleden toonden waardering voor het verzet- te werk, maar sommigen hadden wel moeite met de hoge kosten die het project met zich mee zou brengen. Het bleek dat weth. Alberts er ook nogal wat moeite mee had, dus wij stuurden hem een uitnodiging om met z'n allen die knelpunten te bespreken. We hebben hem twee weken niet kunnen bereiken, maar uiteindelijk kregen we 16 januari j.l. een gesprek met hem op het gemeentehuis. Daar gaf hij ons midden in de overlegsituatie die op dat moment bestond het bericht dat B&W in principe besloten hadden om geen steun te verlenen aan het project. Terwijl wij in de veronderstelling verkeerden dat we een gesprek zouden hebben over de knelpunten in het plan, konfronteert die man ons met een voorbarig genomen collegebesluit. Wij waren totaal verbijsterd!

argumenten

Wat voerde de wethouder daar nu voor argumenten voor aan ?

1. De woonkwaliteit is slecht t.ov. de verbouwkosten. De verbouwkosten van één eenheid van de kazerne zijn gemiddeld f 55.000,-; dat is f 5.000,- minder dan de prijs van de zgn. H.A.T.-eenheden. Volgens Alberts kun je beter voor iets meer geld een éénsgewoning bouwen, waar dus meer mensen onderdak kunnen. (typische shit-cda-mentaliteit)
2. De gemeente krijgt maar een bepaald aantal contingenten (het aantal te verdelen huizen)

en die zijn al verdeeld voor dit jaar.

(het is maar waar je je prioriteiten legt !)
Verder weigert de gemeente een voudigweg de beschikbare extra contingenten aan te vragen.

3. Alberts vond verder de grondprijs te hoog, welke 2,3 miljoen bedraagt. Nu is dit geld niet alleen voor de kazernegrond, maar ook voor de grond van het Alberts-tunnel-project.

Het is gewoon niet eerlijk om een verband te leggen tussen het kazerneprojekt en de Albertstunnel.

Sociale woningbouw kan nu eenmaal niet het tunnel-project financieren.

4. Verder had Alberts zijn twijfels over de verhuurbaarheid op lange termijn, oftewel zouden jongeren hier wel in willen wonen ?

Dat is natuurlijk moeilijk te weerleggen, maar je kunt diezelfde twijfels hebben over andere sociale woningbouwprojecten.

alternatieven?

Maargoed, de gemeente heeft dus de kans voorbij laten gaan om een uniek projekt te steunen waarbij jongeren zelf hun woonbehoeften kenbaar maakten, én een lage huur wisten te realiseren. Echter in het laatste gesprek heeft de wethouder toegezegd dat hij bereid is om naar andere oplossingen te zoeken samen met de WJH, de bewonersgroep en de LOBH. Dat alternatief zou kunnen bestaan uit een nieuw experiment met voregenoemde groepen, waarbij in de nieuwbouwsektor op de vrije markt wellicht goedkopere jongerenhuisvesting gerealiseerd zou kunnen worden. Weliswaar zou dit

ook van het contingent door het rijk verkregen afgaan. Maar dat is een probleem van wethouder Alberts en de Gemeente. Het wordt tijd dat

dezen zich echt gaan inzetten voor goedkopere jongerenhuisvesting, want daar is nog bedroevend weinig aan gedaan.

arie dijkstra

(vervolg van blz 7)

helemaal het recht niet heeft om 25% van ons loon in te houden. Wij moeten dat geld dus gewoon weer krijgen. Op het moment is een afdelingshoofd van ons in onderhandeling met de directie, wat waarschijnlijk niet veel oplevert. Hierna zullen er zeker gerechtelijke stappen worden ondernomen om toch geld te krijgen.

Het trieste aan deze hele zaak vind ik dat iemand die gemeenteraadslid is in zijn maatschappelijke functie zo met zijn

werknemers omgaat. Zo iemand kan toch nooit op een fatsoenlijke manier een groep mensen vertegenwoordigen in een gemeenteraad. Maar ja, het zal wel de manier zijn waarop C.D.A.-ers elkaar behandelen en met elkaar omgaan. Ook mede weer door deze zaak wordt het vertrouwen van mij in C.D.A.-politici alleen maar kleiner en kleiner en kleiner.

Berend Benedict
De Dijk 29
Rhenen.

HAMSTERNIEUWS

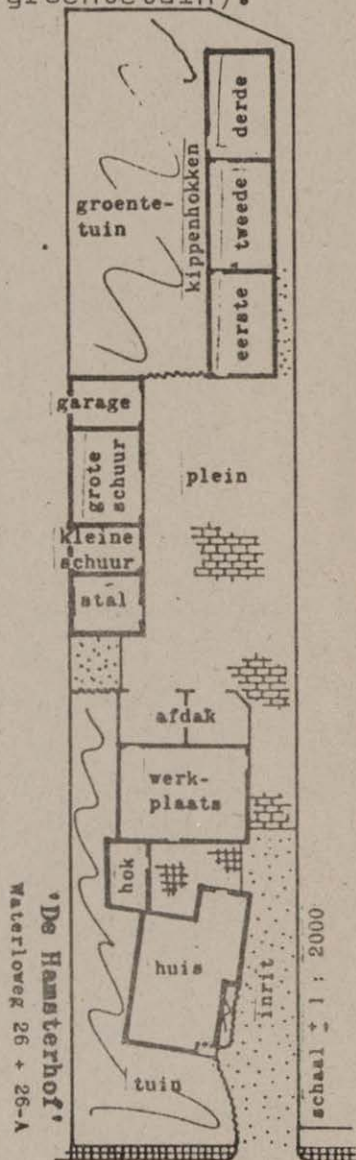
Groot nieuws! Zoals iedereen inmiddels wel zal weten, is het voor het voortbestaan en uitbreiden van de activiteiten van de Hamster erg belangrijk dat er een eigen werkruimte beschikbaar komt. Sinds kort is het zover!! Aan de Waterloweg in Ede-Centrum hebben we een ideaal kompleksje kunnen huren; een huis met 220 m2 werkruimte en 230 m2 buitenterrein (en nog een groentetuin).

ruimte

Waterloweg 26 en 26-A (van 'Achter') staan sinds 1 januari '85 in het teken van de Hamster. Het geheel kon gehuurd worden van een makelaar en bestaat uit een huis met daar achter een aantal schuurtjes, stallen en garages. De afgelopen weken is het huis ingericht: Dorien, Sjoerd en nog iemand gaan daar wonen. Nu zijn we bezig om de ruimtes van de Hamster gebruiksklaar te maken. Hier en daar moet wat opgeknapt en aangepast worden. Zo beginnen we met het installeren van (hout-)verwarming in de grote schuur, zodat daar gewerkt kan gaan worden; ook moet het hok geïsoleerd en verwarmd worden, waarna het geschikt is voor koffie-, informatie- en kantoorhoek. Zodra het prakties mogelijk is, gaan we beginnen met het inzamelen en verwerken van bruikbaar 'afval', naast schillen en oud papier. Over deze plannen is te lezen in de (roze) informatie-Vlegel van vorige maand. Ook volgt uitvoerig bericht in de Vlegel en Ede-Stad over wat en wanneer we komen ophalen.

mensen

Om deze uitbreiding te kunnen realiseren hebben we dringend behoefte aan geïnteresseerde mensen die (vrijwillig) bij de Hamster willen komen werken. Wanneer en hoe stel je zelf vast. Mensen die alleen op een bepaald gebied werkzaam willen zijn (ophalen; techneuten voor repara-

tie en/of sloop van goederen; en dergelijke), maar ook mensen die zich in het algemeen met het reilen en zeilen van de Hamster bezig willen houden (en dus afwisselend bepaalde werkzaamheden willen doen).

De Toetsingskommissie en Sociale Dienst staan vrijwilligerswerk bij de Hamster toe, je eventuele uitkering komt dus niet in gevaar. We zijn niet kieskeurig, iedereen kan bij ons terecht mits je gemotiveerd bent.

Tot slot: iedereen die wat wil weten over de Hamster, over afval en hergebruik, of zo maar eens een kijkje wil komen nemen is van harte welkom in de Hamsterhof. Meestal is er wel iemand en bezoek is altijd leuk.

Hartelijke groet,

alle medewerkers van de Hamster.

Waterloweg 26-A (achter NS-station Ede-Centrum)
tel. 19632

HOE EEN CDA-GEMEENTERAADSLID OMGAAT MET DE WERKNEMERS VAN EEN BEDRIJF

Al vijf jaar lang werk ik als parttimer bij de C.T.B. in Ede. Op 8 januari toen ik mijn eerste loonslip van 1985 kreeg, bleek dat we 25% minder uitbetaald hadden gekregen als normaal. Wat bleek nu? Er was zonder ons iets te zeggen een toeslag van 25% van ons loon ingehouden. Een toeslag die we 5 jaar lang hadden gekregen en die we vanaf 1985 dus niet meer zouden krijgen.

Als eerste reactie werd ik behoorlijk kwaad: ten eerste 25% minder geld voor het zelfde werk, en ten tweede dat de directie niet het fatsoen heeft gehad zoiets van te voren mede te delen.

Nog iets anders is dat sinds januari er 's nachts geen eten voor ons beschikbaar is. Ik werk 's avonds vanaf 8 uur tot ongeveer 's morgens 4 uur en een mens krijgt in die tijd wel eens honger. Maar de directie is nooit in staat geweest om te zorgen dat er eten voor ons was. Meestal was er alleen beleg of brood of de volgende keer helemaal niks. Tenslotte besloten ze maar dat we helemaal geen eten meer kregen en zeiden dat we daar ook geen recht op hadden.

wielinga

Directeur van de C.T.B. is de heer Wielinga die tevens gemeenteraadslid voor het C.D.A. in Ede is.

De reden dat die 25% van ons loon is ingehouden, is waarschijnlijk dat de heer Wielinga een loonslip van zijn zoon had gezien die in de vakantie werk voor de C.T.B. had gedaan en op dezelfde manier werd uitbetaald als de parttimers.

De heer Wielinga vond dat wij teveel verdienden en heeft daarom maar besloten die 25% van ons loon af te houden zonder ons dat mee te delen. Bij navraag van ons aan een advocaat bleek dat de directie

(vervolg op blz 5)

VORMEN VAN GEWELD

Iedereen denkt in eerste instantie bij het woord geweld aan fysiek geweld en meestal in het openbaar. Straatgevechten, vernielingen aan telefooncellen en dergelijke zaken. Bij enig nadenken blijkt alras dat er vele vormen van geweld zijn die moeilijk van elkaar te (onder) scheiden zijn en vaak in de zgn. privé- of werksfeer plaatsvinden.

Fysiek geweld kun je niet perse erger noemen dan sexueel geweld. De grens tussen fysiek en sexueel geweld is heel moeilijk voor te stellen.

Als je door je vriend of op straat in elkaar geslagen wordt onder uitroepen als 'jij verraderlijke teef', dan is dat zowel sexueel, psychisch als fysiek geweld.

Maar ook opmerkingen als 'kan er geen lachje af vandaag?' hebben het dreigement in zich dat een vrouw vrolijk (sexueel) beschikbaar en op mannen gericht moet zijn.

De laatste tijd komen er binnen allerlei bewegingen discussies op gang wat je tegen groepen die geweld tegen jou gebruiken kunt ondernemen.

Als individu en als beweging. Daarvoor draaide de discussie meer om de vraag of en hoe je als aktievoerder geweld als verzetsvorm gebruikt. De vrouwenbeweging houdt zich al sinds het begin van haar bestaan bezig met verdediging tegen geweld, m.n. ook in "relaties". Prakties en in de vorm van analyses.

de staat

Geweld is een belangrijk onderdeel van het beleid van de staat. De staat gebruikt geweld om haar positie in laatste instantie te verdedigen. Dit geweld is bedoeld om het gevestigde gezag en de heer-

sende orde te handhaven.

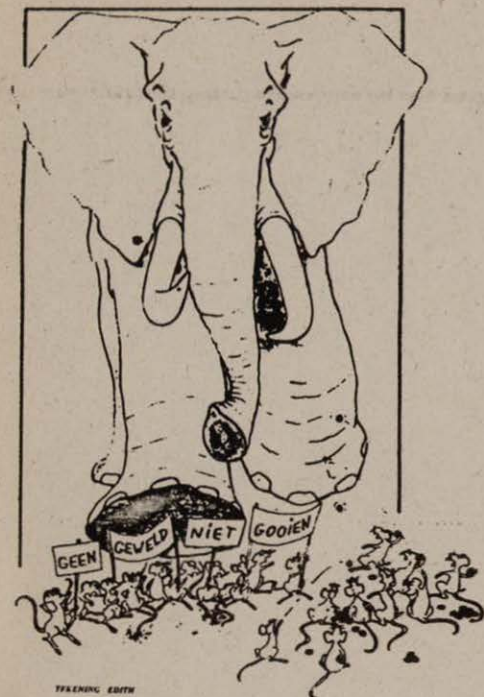
De overheid bepaalt dan ook de grenzen van datgene wat mag en niet mag. Door middel van staatsapparaten als politie, justitie en leger wordt er voor gezorgd dat deze grenzen niet overschreden worden.

De staat heeft dus het monopolie op geweld. Staatsgeweld is tot op zeer grote hoogte gelegitimeerd. Er is b.v. in de Nederlandse situatie geen groep die het bij een treffen met de staat zou winnen. Tenzij er de kans op een burgeroorlog is zal je het bij een direkte konfrontatie wat "geweldsmaterieel" betreft altijd verliezen.

Het geweld van de staat is niet eenduidig. Zij kan vele vormen van geweld gebruiken. Fysiek geweld staat niet op zichzelf, ook intimidatie en (opgedrongen) ideologie maken er deel van uit. Maar veel makkelijker voor het gezag is het voorkomen van het gebruik van geweld als vorm van verzet.

Als mensen het geweld door de staat gebruikt als rechtvaardig ervaren, en geweld, gebruikt door belangengroepen niet, dan is dat indirect een goedkeuring van het systeem. Als je het niet eens bent met de gang van zaken zoals die is - dus het bestaande niet als normaal beschouwt - doorloop je een aantal bewustwordingsfases. Dit veranderingsproces gaat in tegen alle infor-

matie die je je hele leven lang als gangbaar binnengegoten hebt gekregen.

heersende ideologie

Binnen deze ideologie zit een hiërarchische opbouw waarbij iedereen een vaste plaats heeft. Zo is de voorgeschreven positie van vrouwen anders dan die van mannen. Het systeem funktioneert het beste als ieder individu de haar toegewezen plaats "vrijwillig" inneemt. Het is de bedoeling dat je uit de je toebedeelde positie je waardering haalt. Dat is een langdurig en complex proces. Dit betekent dat je je de ideologie eigen maakt: een soort "verinnerlijkte onderdrukking". Als je deze barrières gepasseerd bent, en geweld tegen de staat gaat gebruiken is de reactie hevig. Er wordt o.a. met fysiek geweld gereageerd, in feite geeft

dit aan dat de orde niet meer "vanzelf" wordt gehandhaafd en dat gebruik van geweld in laatste instantie nodig is om het gevoerde beleid te rechtvaardigen.

de media

De media vormen een belangrijk instrument in allereerst het overdragen van de heersende ideologie en in tweede instantie om groepen die teveel "ander bewustzijn" hebben ontwikkeld, aan te pakken. Een gebruikelijk mechanisme is marginalisering (het proberen om een groep naar of over de rand van de samenleving te duwen). Kriminalisering is een ander, veelvoudig door de media gebruikt middel.

In geval van het gebruik van actieve verzetsvormen (b.v. blokkades) wordt dit afgeschilderd als terreur en worden aktievoerders tot misdadigers bestempeld. Geweld van de zijde van de overheid is dan nodig om de onlusten te beteugelen en is daarmee gerechtvaardigd. Depolitisering is een derde middel. Akties worden ontdaan van hun politieke lading, b.v. het tot een individueel geval maken bij een rechtszaak over illegaal gepleegde abortus i. p.v. het als maatschappelijk verschijnsel te erkennen. Deze 3 genoemde mechanismen grijpen direkt op elkaar in en versterken elkaar: als een probleem individueel gemaakt wordt is het veel makkelijker om de groep die hiermee bezig is te kriminaliseren en te marginaliseren.

verzorgings staat

Wat er tot nu toe beschreven is, geldt in het algemeen voor de staat. Voor de verzorgingsstaat zoals die o.a. in Nederland bestaat, komen er een aan

tal specifieke aspecten bij. De verzorgingsstaat wordt gekenmerkt door een uitgebreid stelsel van sociale voorzieningen en een groot uitvoerings- en kontrolerend apparaat (burokratie). Dit betekent dat veel mensen in meer of mindere mate afhankelijk zijn van de staat. Deze afhankelijkheidsrelatie versterkt het proces van verinnerlijkte onderdrukking. Het belang van het individu wordt gelijk gesteld of ondergeschikt gemaakt aan het belang van de staat. Mensen gaan zich indentificeren met de staat, voelen zich als of ze er onderdeel van uit maken, terwijl de vraag niet gesteld wordt of het eigenbelang overeen komt met dat van de staat. Een voorbeeld: ambtenaren bij

de sociale dienst praten in de "wij"-vorm, alsof zij de verantwoordelijkheid dragen voor de inhoud van de wetten en het geld uit hun eigen portemonnee zou moeten komen. Alhoewel de invloed van de staat groot is, willen we niet de indruk wekken dat ze volgens ons een onveranderlijk wezen is, dat haar tentakels over alle gebieden heeft uitgespreid. Verzet tegen de staat is wel degelijk mogelijk. En manieren waarop je je tegen de staat kunt verzetten komen in dit blad gelukkig regelmatig aan de orde.

-dit artikel is overgenomen uit een brabantse vrouwenkrant-

♀♀ TEGEN SEXUEEL GEWELD

Op de Veluwe hebben vrouwen net zo vaak last van sexueel geweld als in de grote steden. Aanrandingen, verkrachtingen, maar ook verbaal sexueel geweld is hier nog lang niet uit de lucht. Laat staan uit de door sexismen vervuilde hersenpannen van onze beleidsmakers.

Het is hoog tijd dat vrouwen in Ede zich hier tegen gaan verzetten en ophouden met het voeren van hun individuele strijd. Want in je eentje bereik je niets !!

Ik voel er wel voor om met een aantal vrouwen de strijd tegen sexueel geweld (waar ook sexismen bijhoort) in Ede gestalte te geven.

Maar dan moet er eerst wel een werkgroep worden gevormd.

Heb je zin om hieraan mee te werken, schrijf dan naar:

Vrouwen Tegen Sexueel Geweld
p/a Postbus 8094
Ede

marian

DE ARROGANTIE VAN DE MACHT

Hoe is het in godsnaam mogelijk dat de regering er twee nieuwe kerncentrales bij wil bouwen ?

Hebben die Mafiosi in Den Haag dan geen enkel benul van de weerstand die er leeft tegen de kernenergie bij de bevolking ?

Heeft dat hele BMD-circus niet overduidelijk aangetoond dat Nederland geen kernenergie meer wil ?

Is het mogelijk dat van Aardenne en Winsemius hun oren nog dichtgespijkeerd hebben zitten met RSV-scheepsklinknagels ?

Welnee, deze twee spitsboeven hebben heel goed door hoe de stemming is in Nederland, maar zij denken waarschijnlijk dat het verzet wel zal meevallen. Dat is immers nooit echt een bedreiging voor hen geweest. Dat ze verder de door hen veelgeprezen "demokratische spelregels" verkrachten zal ze een zorg zijn.

Eigenlijk verbaasde ik mezelf een beetje door nog zó pissig te worden. Het zou me na 3 jaar anti-kernenergiestrijd toch duidelijk moeten zijn dat het begrip democratie voor hen een erg rekbaar begrip is. Blijkbaar had ik ergens diep in m'n hart nog het idee dat ze eenvoudig niet om al die tegenargumenten heen konden, niet zomaar over al dat verzet durfden walsen. Die hoop is inmiddels goed de grond ingeboord. Ik vraag me nu alleen af hoe we het wel voor elkaar kunnen krijgen om de bouw van die krenge tegen te houden. En dan kom ik toch weer terecht op hard en massaal ver-

zet. Maar ja, wie heeft daar nu nog zin in ?

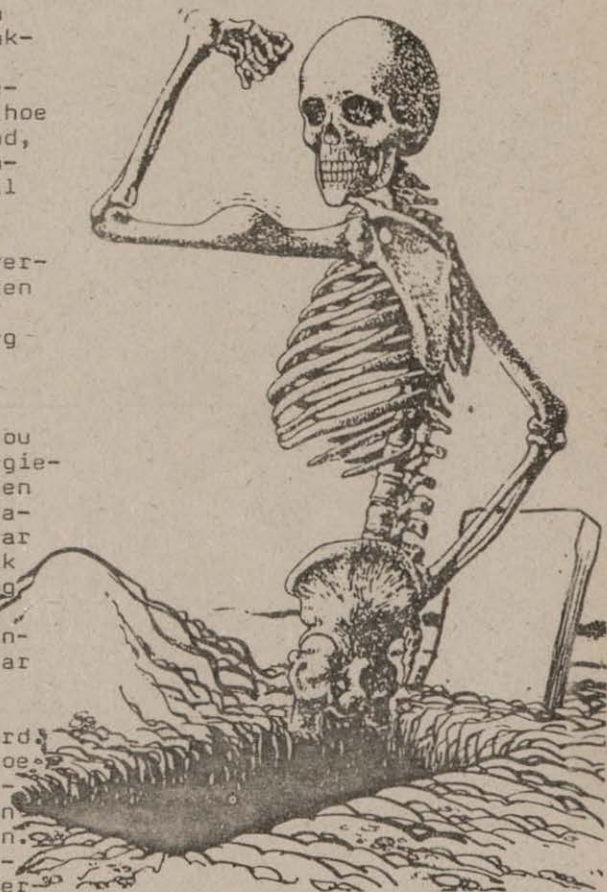
Naar ik hoop vele honderdduizenden. Kom nu eindelijk maar eens tevoorschijn.

Wees maar niet bang om niet aardig gevonden te worden door de media, want dat lukt toch niet.

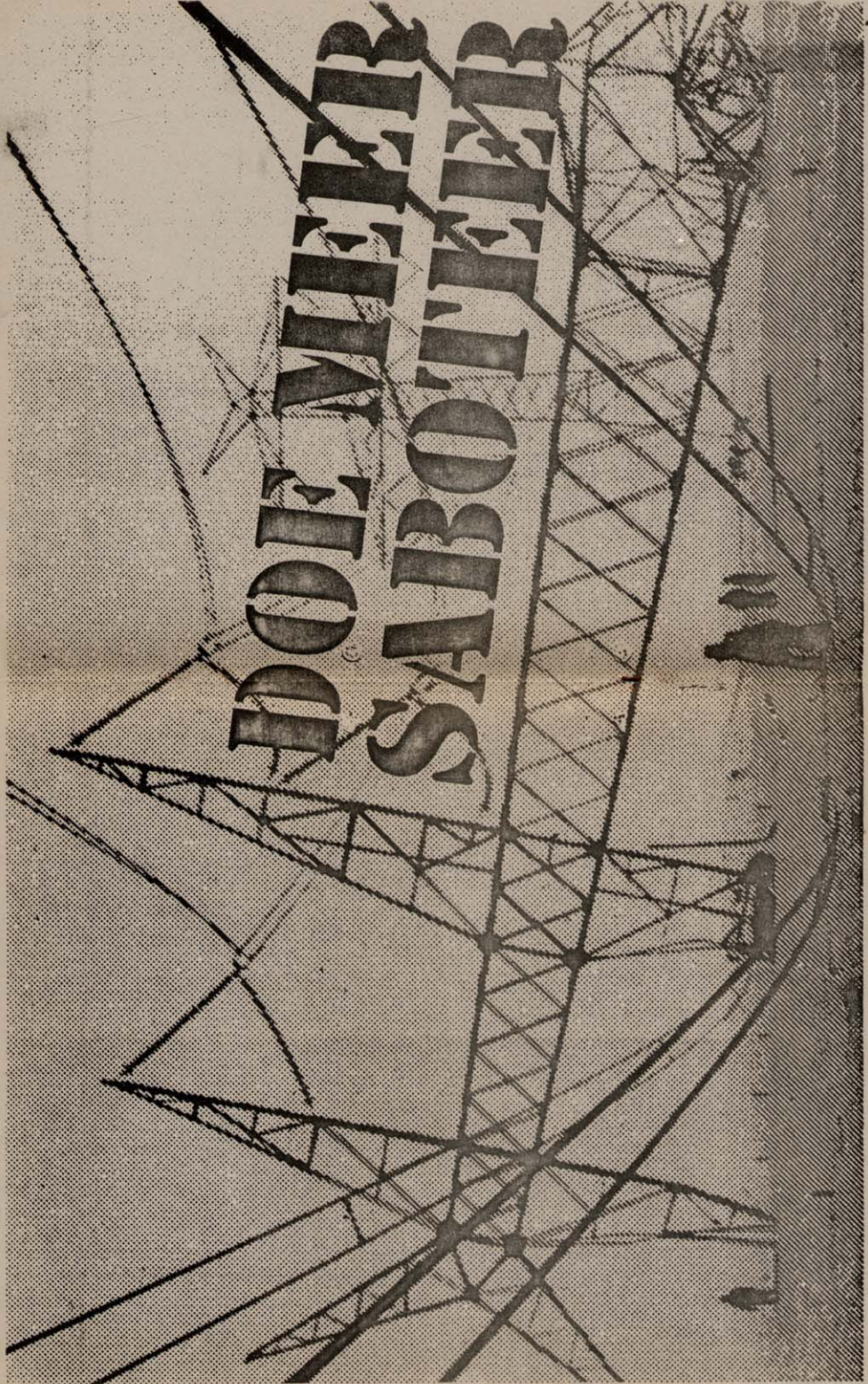
Breek de zoot maar af.

Kortom, doe meer saboteer !

A. Boos

DOE VETER
SABOTIER

WAT MAAKT ZO 'N PIEMELTJE NOU UIT? III

Deel 3 over militarisme, mannelijkheid, seksueel geweld, drill-methoden, martelingen, etc. Een indringend relaas over een belangrijk facet uit de hedendaagse maatschappij: het militair apparaat.

Over het doorprikken van de mythe over vechten voor volk en vaderland. Over de behandeling van homoseksuelen in Nederland en daar buiten.

Lees en huiver.

motivatie

In de loop der tijd is er een bepaald beeld gegroeid over hoe mannen en vrouwen moeten zijn, zich moeten gedragen.

Aan mannen worden andere eisen gesteld als aan vrouwen.

'Toen ik eens een keer op school werd bedreigd door een beer van een vent, was ik doodsbang. Ik kon niet vechten, was totaal overrompeld en verlamd. De angst was ook van m'n gezicht af te lezen en dat was iets wat toch niet kon.

Het had konsekwenties voor de stoere mannengroep, waar ik toen veel mee optrok. Er werden toespelingen op gemaakt, hatelijke opmerkingen. Ze beschouwden me als minderwaardig, ik had gewoon met die vent moeten knokken, zelfs al had ik geen schijn van kans en was ik van angst verlamd. Ik had me niet mannelijk genoeg gedragen en werd zodoende het pispaaletje voor die groep.

Dus ook hier weer: Angsten tonen is een direkte bedreiging voor je mannelijkheid. Je moet vechten om te winnen: Het recht van de sterkste. Wie het sterkste is bepaalt wat er gebeurd, heeft de macht in handen.

Waartoe zijn mannen in staat om toch vooral niet als man onder

mannen af te gaan?!

Al eerder schreef ik erover dat in het leger je eigen identiteit wordt afgenomen.

Je moet hetzelfde worden in denken, voelen, handelen. Dit wordt o.a. bevorderd door het dragen van dezelfde kleding, meemaken van dezelfde dingen, toespelingen op seksualiteit, seksisme. Als persoon ben je totaal onbelangrijk (gemaakt), je moet een onderdeelje worden van de grote oorlogsmachinerie, waarin iedereen zijn/haar functie heeft.

In die zin bereidt ze voor op situaties, waarin 'blinde gehoorzaamheid' wordt verwacht, waarin de eigen verantwoordelijkheid plaats heeft gemaakt voor die aan het 'kollektief'. Toen er in de veertiger jaren na de Tweede Wereldoorlog processen in Neurenberg tegen oorlogsmisdadigers werden gevoerd, kwam uit hun verhalen veelvuldig naar voren dat ze handelden, omdat ze een bevel van een meerdere hadden gekregen. Dat ze daar dus ook niet verantwoordelijk voor waren, maar hun meerderen.

Ongetwijfeld is die druk van meerderen heel groot geweest, ook gezien het feit dat als je weigerde bevelen uit te voeren je daarvoor de doodstraf kon krijgen! Maar er is nog meer: Aan het einde van de oorlog, toen

het al lang duidelijk was dat de Duitsers de oorlog verloren hadden, was er een peleton dat nog zeer standvastig bleef vechten tegen de Engelsen en Amerikanen. Die zich niet over wilden geven. De Engelsen en Amerikanen waren ervan overtuigd dat dit toch wel zeer felle nazi's moesten zijn, trouw aan de Führer tot in de dood, blindelings vechtend, omdat dat door hun meerderen was bevelen. Maar later bleek dat dit niet het geval was en dat ze niet zozeer vochten voor hun meerderen als wel vóór de groep waar ze inzaten. Zich overgeven was niet mannelijk, dan was je laf, zwak, vrouwelijk.....

Leg je dit naast de onderzoeken die generaal Marshall heeft gedaan, dan lijkt het wel of er een opperste almacht is van de mannengroep.

Dat het niet zozeer de meerdere is die bepaalt wat er gebeurt, die zal je immer een worst wezen als je met een hele groep een bevel weigert, maar dat veel eerder die groep een enorme druk op je legt. Al is het natuurlijk wel zo dat die elkaar in belangrijke mate beïnvloeden. Wayne Eisenhower, marine:

"In het trainingskamp was een zekere P.G., die het nogal moeilijk had met het harde lichamelijke regime. Hij was mager en zag een beetje bleek. P.G. was een schrandere, goedmoedige jongen, die vrijwilliger was en niet zoveel agressieve neigingen had als een 'man' zou moeten hebben. Hoewel hij naar burgerlijke normen niet verwijfd was werd hij in het trainingskamp wel zo beschouwd. Hij werd voortdurend getreiterd en voor meid en flikker uitgescholden. We begonnen hem ook als verwijfd te beschouwen, als passief en homofiel. Middenin een strafmars kon P.G. het niet bijhouden. Het hele peleton moest rondjes om hem heen rennen elke keer als hij viel. Twee mannen liepen uit de formatie en probeerden hem overeind te krijgen. Zijn ogen stonden gla-

zig en hij had schuim om de mond. Hij was uitgeput. Hij viel opnieuw terwijl de hele formatie van 80 man rondjes om hem heen bleef rennen. Vier mannen liepen uit de formatie en schopten en sloegen hem om hem opnieuw te laten rennen. Hij strompelde naar voren en viel.

Uiteindelijk droegen vier man hem naar de basis waar we uit zouden rusten. Toen werd ons verteld dat zo'n verdorde troep meiden die niet eens 10 km. als éénheid konden lopen, niet zouden gaan uitrusten. We kregen het bevel om inspannende oefeningen te gaan doen. P.G., de zwakke, verwijfde persoon, die daar de oorzaak van was moest de leiding aan ons geven, terwijl hij zelf niets hoefde te doen. Hij gaf het ritme aan, terwijl wij zweetten.

De spanning hing in de lucht, er werd gevloekt en er werden bedreigingen geuit.

Toen we een uur lang geëksereerd hadden waren sommigen zo uitgeput dat ze kramp in de borst kregen en moesten overgeven. P.G. kreeg de opdracht tegen ons te lachen, terwijl hij de maat sloeg.

De drill-sergeant keek naar hem en zei; "Je bent een gek die nergens goed voor is". Toen draaide hij zich om naar het peleton en zei; "zolang er flikkers in dit uniform zijn, die hem niet recht kunnen krijgen, zullen jullie er allemaal voor moeten boeten". Terwijl hij zich om draaide om naar binnen te gaan, schreeuwde hij; "Als jullie wijven door willen gaan met het programma, reken dan af met alle gekken en zorg dat je ballen krijgt. Je kunt je ziel beter aan God geven, want je kont is van mij en die van je moeders ook op bezoekdag".

Met een schreeuw wierpen 60 man zich op P.G., gooiden hem op de grond, schopten en sloegen hem. Hij werd opgepakt en vijf minuten lang heen en weer gegooid en geslagen in de lucht en werd

toen letterlijk op een wasrek gesmeten. De menigte was buiten zinnen. P.G. bleef bewusteloos en bloedend liggen. P.G. was bijna doodgeslagen in een zorgvuldig gearrangeerd ritueel van geestesbezwinging. Hij vertegenwoordigde die eigenschappen, die het meest tegengesteld zijn aan het militaire ethos en het meest bedreigend zijn voor de seksuele identiteit van individuele mariniers.

Mannelijkheid wordt bevestigd door agressie en sowieso door het uitoefenen van het beroep van militair. We kregen het bevel om hem (P.G.) heen te rennen om passiviteit en niet-agressief zijn gelijk te stellen aan een duidelijk aanwezig gevaar". Vrouwenhaat en homo-angst worden op deze manier bevestigd en versterkt. Dit is ook weer duidelijk terug te vinden in oorlogen, maar ook zonder oorlogen kun je zeggen dat mannen doorlopend in een oorlogstoestand verkeren tegen wat ze als vrouwelijk beschouwen. Misschien komt dit wel het duidelijkst tot uitdrukking in seksueel geweld.

groepsinvloed

Zoals al eerder gezegd zit je in de basistraining konstant met je 'maten' opgescheept. Nergens vind je een echte rustplaats. Zelfs de w.c., waar je je nor-

maal nog wel eens rustig in kon opsluiten, is door z'n half afgezaagde deuren niet zo'n plaats. Altijd heb je mannen om je heen, of je dat nu wilt of niet. Nooit heb je even tijd om dingen te verwerken, rustig op een rijtje te zetten. Het is dan ook helemaal niet verwonderlijk dat die groep een zeer grote functie vervult in het africhten van mannen tot soldaten. Op veel kazernes komen nog regelmatig ontgroeningen voor: mensen worden gedwongen om naast over de vloer te kruipen en de voeten van de maten te kussen, die daar al langer zitten en zich zodoende superieur voelen. Dit terwijl ze ondertussen nat gespoten worden met een brandslang.

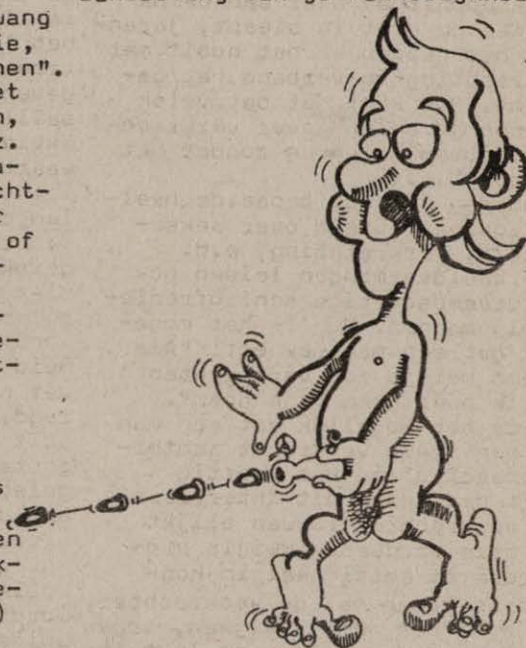
Een andere jongen werd door 6 'maten' op een bed vastgebonden, z'n schaamhaar werd afgeschoren en hij werd gedwongen zich af te trekken.

Dit soort daden komen regelmatig voor, maar de legerleiding doet er meestal niets aan. Dit werkt juist wel prima; als soldaten hun agressie op elkaar botvieren dan heeft de legerleiding daar tenminste geen last van. Vaak wordt het zelfs als een noodzakelijk onderdeel gezien van het opgroeien tot soldaat. Als er dan toch tegen wordt opgetreden dan blijft het meestal bij een disciplinaire straf voor de daders en wordt het afgedaan als een individuele zaak, die verder nauwelijks voorkomt. Het leger wast zijn handen schoon, nadat ze deze gevallen als losse incidenten hebben afgedaan. Maar dit is echter nog maar het topje van de ijsberg. Hoeveel gevallen komen er niet aan het licht door bijvoorbeeld de angst die iemand heeft voor represailles. Een angst die niet ongegrond is. Nooit werd door de legerleiding de link gelegd naar hun eigen programmaties, die erop neerkomen dat er een verbod rust op agressie naar de legerleiding, zodat die onvermijdelijk wordt uitgeleefd op mannen die een la-

ger aanzien genieten (nieuwe lichteningen, homo's, e.d.) of op vrouwen, die daar ook veelvuldig het slachtoffer van worden. Dat zou immers de structuur van het leger ondergraven; ze zouden zich zelf schuldig verklaren aan die gekultiveerde onmenselijkheid, die mannelijkheid heet. Ze zouden moeten verklaren dat superioriteitsgevoelens in het leger systematies worden aangewend om de soldaten in bedwang te houden. "Wij, als kompagnie, vechten beter dan andere mannen". Wedstrijden in welke groep het beste kan paraderen, schieten, de beste oefening draait, enz. vormen daar ook een demonstratie van. Maar ook op het slagveld is het beste bewijs voor het feit dat je een man bent of je al een gevecht hebt meege maakt.

Toen generaal Marshall in opdracht van het Amerikaanse leger een aantal fronten (plaatsen waar gevochten werd) afreisde kwam hij tot een vrij opzienbarende konklusie. Hij schreef: "Mannen vechten uit angst - angst voor straf, als ze niet vechten (in oorlogen zijn er vaak speciale eenheden belast met het opsporen en eksekuteren van soldaten die gevlucht zijn, of gedeserteerd) en angst voor de dood, die volgt als ze niet goed vechten. Angst is iets dat heel veelvuldig voorkomt in een oorlogssituatie, alleen zijn mannen bang om die te tonen. Bang dat ze dan als een halfzachte, een mietje, lafaard een vrouw worden aangezien. Waar de soldaat waarschijnlijk het bangste voor is is dat hij zijn reputatie als man onder mannen zal verliezen". Iedere man vocht voor zijn eigen leven en dat van zijn kameraden en het maakte niets uit wie of hoevelen hij voor dat persoonlijke doel moest doden. Dat was dus nogal tegemstrijdig aan de praatjes over vrijheid en vaderland, waar de legerleiding ons steeds in wil laten geloven en

waar volgens hen soldaten voor vochten. In datzelfde onderzoek van Marshall komt naar voren dat zelfs bij infanterie-eenheden met een goed moreel, die intensief hebben gevochten, maar één op de vier soldaten hun wapens ook daadwerkelijk hebben gebruikt. Maar, opnieuw; als dit maar niet zichtbaar wordt, is het nog geen echte ramp, geen aantasting van je mannelijkheid.

seksueel geweld

Geweld tegen vrouwen (door intimidatie, chantage, aanpraten van schuldgevoelens, mishandeling, verkrachting) is een vrij algemeen voorkomend verschijnsel in deze maatschappij. Al begint het pas de laatste tijd, onder invloed van de vrouwenbeweging, meer aandacht te krijgen. Vroeger werd dit vaak doodgezwegen, ontkend of afgedaan als een individueel geval, dat "zelfs in de beste families voorkwam". Het werd als min of meer normaal beschouwd. Juist omdat het over-

al voorkomt kun je het al niet meer afdoen als individuele 'gevallen', die niets met elkaar te maken hebben. Het is dan ook eerder maatschappelijk te noemen en heeft te maken met de fundamentele machtsongelijkheid tussen mannen en vrouwen.

Timothy Beneke in "Men on rape": "Hoe komt het dat ik het beeld van de holbewoner, die een vrouw neerknuppelt en haar aan de haren mee de grot in sleept, jarenlang heb gezien en het nooit met verkrachting in verband heb gebracht. Hoe komt het dat velen van ons jarenlang over verkrachting hebben gelachen zonder het te weten.....?"

Er worden je heel bepaalde beelden voorgeschoteld over seksualiteit, verkrachting, e.d. Deze beeldvormingen leiden ook tot vreemdsoortige schizofrenieën en bij mannen. Hoe is het mogelijk dat een man beweert: "Als ik een meisje zou verkrachten zou ik haar geen pijn doen". Hoe is het mogelijk dat een man die een vrouw verkracht achteraf vraagt of ze het prettig heeft gevonden. Uit interviews met verkrachte vrouwen blijkt dat deze vrouwen dikwijls probeerden om emotioneel in contact te komen met de verkrachter, bv. door hem aan te kijken, tegen hem te praten. Doorgaans lukt 't de vrouwen niet om door het emotionele pantser heen te dringen. Een man die een vrouw verkracht sluit zijn emoties en schuldgevoelens buiten. Blijkbaar bezitten mannen het schizofrene vermogen om zich voor het lijden van een ander mens af te sluiten, zelfs wanneer zij dit lijden zelf veroorzaken. Mannen hebben geleerd om hun eigen gevoelens uit te schakelen, te onderdrukken, om hun gevoelens te scheiden van hun handelen. Terwijl vrouwen wordt geleerd om altijd invoelend en begrijpend te zijn. Mannen leven daardoor volgens hun eigen impulsen, zonder rekening te houden met de wensen en gevoelens van de ander.

Daarom zijn mannen in staat te verkrachten. Daarom zijn mannen in staat om te blijven geloven in de mythe dat een vrouw het prettig vindt om verkracht te worden, ook al kunnen ze met hun eigen ogen het tegendeel zien.

Statistiek gezien komen er in het Amerikaanse leger twee keer zoveel verkrachtingen voor als in de burgermaatschappij. En dit is alleen nog maar wat er aan het licht komt, maar hoeveel vrouwen durven dit niet aan te geven uit angst voor represailles, angst voor botte reakties van (meestal) mannen waarbij je dit moet aangeven? Vaak wordt in dit soort gevallen de schuld afgeschoven op vrouwen: "Je zult het wel uitgelokt hebben", "had je maar niet van die uitdagende kleren aan moeten trekken", enz. enz. Nooit wordt de verantwoordelijkheid bij de man gelegd. Hij kon het niet helpen werd er vaak gezegd. Nooit wordt de seksualiteit van mannen ter discussie gesteld. Nooit wordt er de link gelegd naar hoe er in deze maatschappij met mannelijkheid en vrouwelijkheid wordt omgegaan. Integendeel zelfs; dat wordt als volledig normaal beschouwd. En wordt zelfs bewust gebruikt om soldaten te disciplineren. "Rape, rape, rape. Kill, kill, kill". (Verkracht-moord), moeten Amerikaanse rekruten, zowel mannen als vrouwen, tijdens oefeningen keihard uitschreeuwen. Verkrachting is een daad die bewust wordt aangeleerd en gestimuleerd. Het wordt als normaal beschouwd. Pablo Laborde, een Uruguyaanse ex-marinier, zei in een interview: "Verkrachten is voor de Uruguyaanse militairen de gewoonste zaak van de wereld. Iedere soldaat heeft geleerd dat hij door het gebruik van geweld alles kan bereiken. Als je een vrouw verkracht, ben je een kerel". Verkrachting is een 'normaal' onderdeel van elke oorlog en dit

langs alle zijden. Dit wordt bewust aangeleerd. Enerzijds bewijzen mannen zich als man t.o.v. andere mannen en aan de andere kant betekent de verkrachting door de overwinnaar het bewijs van mannelijke onmacht van de tegenstander: hun vrouwen worden hun afgenomen, ze waren niet in staat om als hun beschermer op te treden. "Het eerste objekt van elke agressie" zegt Mary Daly, "is niet het andere leger. De andere kant huldigt namelijk dezelfde (geweldd-)waarden en speelt dezelfde oorlogsspelletjes. Nee, het eerste objekt is de verkrachting van vrouwen: in de realiteit, in de taal en in de fantasieën van mannen/soldaten." "Een vrouw", zegt Suzanne Bronsmiller, "wordt in de oorlog niet verkracht omdat ze de vijand vertegenwoordigt, maar omdat ze de vijand is." Vrouwelijk dus als vijand. En mannelijk is datgene dat niet vrouwelijk is. Maar er zijn ook nog andere manieren om je als man onder mannen te bewijzen: een voorbeeld daarvan is porno op kazernes. Daar is een zgn. 'pornolat', waar je dat soort spullen op

kunt hangen. Doe je dat niet en/of verzet je je daar tegen dan is er iets niet goed met je, dan ben je niet normaal. Want juist (een deel van je) mannelijkheid wordt door het ophangen van porno bewezen. Mannen die daar niet aan willen voldoen zijn mietjes, flikkers, verwijsden, d.w.z. onmannelijk. Anders zag je vrouwen ook wel eens als een wandekend stel tieten, een neukgat, een stoot. Elke dag opnieuw worden zo vrouwen mishandeld, verkracht, vernederd, zowel in de praktijk als in gedachten van mannen. Een goede les van de marine is: als je de solidariteit tussen mannendoders wilt kreation, moet je de vrouw(elijkheid) in hen doden. En dat gebeurt dan ook dagelijks. Dit levert ook vreemde tegenstrijdigheden op: aan de ene kant een enorme gerichtheid op vrouwen (als steunende, verzorgende persoon) maar aan de andere kant het konstant vernietigen, vernederen van vrouwen (vrouwelijkheid). In het Zwitserse leger schieten ze op foto's van naakte vrouwen, zodat de mannen meer gemotiveerd zijn om raak te schieten. Een andere manier om je als man te bewijzen, is in de legio verhalen die er altijd worden verteld over hoeveel ze nou weer in het weekend hebben geneukt en hoe vaak ze wel niet zijn klaargekomen. Gevoel is daarbij helemaal niet belangrijk. Nee, het feit dat je je door dit te vertellen jezelf bewijst als man is belangrijk. Later zal ik nog ingaan op een andere manier om dit te bewijzen, n.l. martelen.

In opleidingskampen voor Amerikaanse soldaten gebruikte men de volgende yel: "This is a rifle (wijst naar z'n geweer), this is a gun (wijst op z'n pik). One is for shooting, the other for fun" (de een is voor schieten, de ander voor de lol). Seksualiteit wordt zodoende aan

agressie gekoppeld, wat we eerder ook al konden zien. Dit komt ook terug in bv. de termen die er voor je pik wordt gebruikt: je spuit, je wapen, je vlamvend zwaard, je dolk. Het zijn toespelingen op het hebben van macht. Door bv. te dreigen met een geweer naar iemand kun je iemand dwingen om iets te doen. Met je pik (een symbool van mannelijkheid) dus ook.

vervreemding

In het hoofdstukje 'training' (in het leger-Vlegel 11) schreef ik over hoe doden wordt geprogrammeerd, dat je je normen eigen maakt, die in wezen niet van je zelf zijn, uit jezelf komen. Maar je verinnerlijkt ze wel, onder dwang om bij die groep te horen. En je raakt zodoende vervreemd van jezelf, van wat je zelf voelt. In mijn opvoeding kreeg ik veelvuldig te horen dat als ik jankte ik geen echte kerel was, geen grote vent. In de legertraining kreeg ik te horen dat echte mannen geen angsten kennen, zeker van zichzelf zijn, dominant. De konklusies die generaal Marshall trok over dat angsten een veelvuldig voorkomend verschijnsel zijn, lijkt daarmee in tegenspraak. Natuurlijk kennen soldaten angsten, maar ze doen hun uiterste best om die voor de buitenwereld verborgen te houden en oppervlakkig gezien lijkt het dan alsof ze die niet kennen. Of wat ook veel gebeurt is dat die angsten worden verdrongen, zodat ze vooral niet zichtbaar worden.

"Pijn is fijn, jeuk is leuk, bloed moet", brulde een sergeant toen-ie instructies moest geven en iedereen moest dat vervolgens keihard meeschreeuwen. Op een gegeven moment heb je dat ook zo vaak moeten zeggen, dat je er zelf in gaat geloven. Je raakt vervreemd van je eigen lichaam, wat je zelf voelt. Want de keren dat ik pijn heb gevoelt waren niet echt fijn te noemen.

Evenmin als de keren dat ik jeuk had en dat juist mateloos irritant vond. En hoezo moet bloed? En voorwie? Overigens komen dit soort uitspraken niet alleen naar voren bij soldaten, maar bv. ook bij M.E.-ers in opleiding. Zij krijgen ook een groot stuk militaire training mee. En wat te denken van uitspraken binnen het corps mariniers: "We streven er naar dat je pijn niet meer voelt". Vervolgens kreeg een jongen een trap in z'n kruis en zei: "Schop nog maar eens, ik voel niets...."

Vervreemding volop. Zelfs als hij wel wat zou voelen zou hij dat nog niet laten blijken. Hij zou dan immers volledig afgaan, zowel voor zichzelf (omdat hij vindt dat hij pijn niet zou mogen voelen), maar ook naar anderen toe (dan is hij een slappeling, een mietje). Het lichaam moet worden gehard, moet als staal worden; een lichaams-pantser moet worden opgebouwd. Dit soort immuun worden voor je eigen lichaam, je eigen gevoel, is ook weer niet eksklusief voor het leger te noemen. Denk hierbij ook maar eens aan allerlei sporten als boksen, waar 2 tegenstanders elkaar volledig kapot proberen te slaan. Mannelijk daarin is een trap of klap voor je kop krijgen, doen alsof je daar niets van voelt en vervolgens weer terugvechten. Maar natuurlijk levert dit de nodige spanningen op, die zich dikwijls uiten naar mensen die als minderwaardig worden beschouwd, dwz. vrouwen, flikkers, 'lagere' soldaten, negers, e.d. Al eerder beschreef ik de situatie van ontgroening in het leger, maar ook in relaties naar anderen speelt ditzelfde mee. Steve Hassna: "... Vaak werd ik midden in de nacht wakker, gooi-de m'n vrouw uit bed en sloot haar op in het kolenhok. En begon te schreeuwen. Ze was bang van me. Uiteindelijk verliet ze mij. Ik raakte zo doorgedraaid

dat ik tegen haar zei: 'Duw me niet, doe het niet weer'. Ik wilde niemand pijn doen, maar ik kwam op het punt dat ik geen relaties meer aan kon gaan met mensen. Zo ging het door totdat ik me realiseerde hoe ik in Vietnam terecht was gekomen, ik was van kinds af geïndoktrineerd. Toen hielden de nachtmerries op. Omdat ik kon inzien dat ik het niet zelf was, maar dat het de regering was en de hele maatschappij, die me zo gemaakt hadden. Toen ik eindelijk wist wie of wat het was dat mij zo had doen denken, droomde ik niet meer zoveel...."

Wayne Eisenhower, marine: "... Er is een voortdurende angst om door iemand gekwetst te worden en een voortdurend uitschakelen van echte gefantaseerde tegenstanders om een gevoel van veiligheid en adequaatheid te blijven behouden. Mijn persoonlijke ervaringen bevestigt dit. Aangezien ik niet veel in Vietnam gevochten heb kan ik alleen tot de konklusie komen dat dit voort komt uit de basistraining. Misschien kan ik dit het beste duidelijk maken door iets te vertellen over mijn eigen verbeelding die meestal de vorm aanneemt van 'dagdromen'. Ze bestaan uit korte, gewelddadige fantasieën, waarin ik mensen de ogen uitdruk en de keel afsnijdt, waarachter een supermannelijk ideaal zit. Er is meestal een vrouw bij betrokken en ik ben altijd dominant en verschrikkelijk gewelddadig bezig om een vijand te verslaan. Deze korte beelden geven me een gevoel van macht en supermannelijkheid. Mijn spieren spannen zich tijdens zo'n fantasie. Als burger probeert men meestal een meer authentiek mannelijk zelfbeeld te krijgen, dat toch door de militaire ervaring beïnvloed wordt. In sociale en seksuele relaties merk ik steeds dat ik probeer sterk te zijn, waarbij ik mezelf soms belachelijk voel; alsof ik een karikatuur ben van me zelf. Ik

probeer steeds te domineren. Ik voelde me in het verleden meer dan nu onzeker op seksueel gebied en kan er helemaal niet tegen om me bedreigd te voelen. Ik schaam me ervoor en ben bang voor de uitbarstingen van geweld die ik af en toe heb. Dit heeft me al veel sociale relaties gekost...."

Wonderlijk genoeg is er (nog) geen onderzoek gedaan dat bevestigt of weerlegt dat er een verband bestaat tussen militaire training/ervaring en geweld tegen vrouwen. Hoewel het me logies lijkt zo'n verband te veronderstellen. Het doel van de militaire training is om mannen voor te bereiden op het gevecht. Die ervaring is zeker van invloed op de rela-

ties met andere mensen. Astrid, een vrouw die een tijd samenwoonde met een militair, beschrijft: "Als je een relatie hebt met iemand die in het militaire systeem zit, heb je geen kans meer om echte emotionaliteit met elkaar te hebben. Dat kan niet meer".

Emoties, d.w.z. je kwetsbaar opstellen, worden in het leger afgedaan als vrouwelijk en dus minderwaardig aan mannelijkheid. Ze voldoen niet aan wat er van een goede soldaat wordt verlangd en daarom moeten ze eruit geramd worden, ontkend. De tol voor het worden van een goede soldatenman is de ontkenning van een belangrijk deel van je mens-zijn!

martelen

Met de leus: "Martelen is mensenwerk" voert Amnesty International een campagne tegen martelingen in de wereld. In een oorlogstoestand is martelen een normale zaak. Vandaar ook dat Nederlandse soldaten (mariniers vooral) hier een systematische training in krijgen. Dit martelen heeft een tweeledig doel:

1. Het verkrijgen van informatie.

2. Intimideren. Angst oproepen bij mensen zodat zij niet (meer) in verzet durven te komen.

Vooraf dit laatste is veel voorkomend. In landen als Turkije, Chili bleek dit een tijd uitstekend te werken. Mensen werden doodsbang om in verzet te komen. Het is ook een perfecte demonstratie van wat ze allemaal met je kunnen doen, wie de touwtjes van de macht in handen heeft. Zo vertelden nederlandse mariniers: "We lieten landmachtjochies wel even merken wie er de baas was. We maakten er telkens weer een sport van om nieuwe dingen te verzinnen en hadden daar lol in".

Ook om niet af te vallen als man onder mannen moet je laten merken waartoe je in staat bent.

Ijskoud moet je iemands ribben kunnen breken, voetzolen

kapot kunnen slaan, iemand lang onder water kunnen houden, iemands tanden kapot slaan en vervolgens met een naald de zenuwen kapot kunnen prikken, iemands ballen kapot kunnen slaan, iemand verkrachten, een rat in een vagina plaatsen of innaaien in iemands lichaam, injecties geven in een ruggegraat of met een naald een knie doorboren. Zonder een grijtje emotie moet je dit soort handelingen kunnen verrichten. Een Uruguyaanse ex-militair, die deserteerde uit het leger, vertelde: "Martelen is het bewijs dat je een man bent". Mijn god, waar zijn mannen allemaal niet toe in staat om vooral niet als man af te vallen? Hij vertelde verder:

"Je wordt nog niet echt gedwongen om te martelen. Dit doe je vrijwillig. Maar als je het niet doet dan heb je geen leven meer, want dan ga je door voor een mietje, een slappeling".

Martelen is ook iets dat doelbewust door het leger wordt gebruikt, niet alleen lichamelijk, maar ook veel geestelijk. Er wordt dan bijvoorbeeld gezegd: "We hebben je vrouw ook opgepakt. We zullen haar verkrachten, mishandelen en vermoorden als je niet praat".

Mijns inziens is het niet zo dat martelende mensen sadisten en/of psychopaten zijn. Daarmee zou je het min of meer afdoen als een ziekte. Zoals vroeger verkrachters werden beschouwd. De vrouwenbeweging toonde echter overduidelijk aan dat de meeste verkrachtingen door 'normale' mannen wordt begaan; meestal 'vrienden' en bekenden. Zo geldt dat mijns inziens ook met martelaars. Het zijn juist hele 'normale' mensen (meestal mannen) en dat maakt het juist zo godvergeten triest! Dat dat als normaal wordt beschouwd en ekstra wordt aangemoedigd, daar doelbewust in wordt getraind. Mannen die zo vervreemd zijn van hun eigen gevoel en daarmee ook tegelijk van dat van ande-

ren, zich daar totaal niet in kunnen verplaatsen. Omdat ze het zo belangrijk vinden dat ze niet als een lafaard, een mietje, een vrouw worden beschouwd. Om niet als man tussen mannen af te vallen. Het wordt hoog tijd dat mannen dat juist wel gaan doen, dat ze de maatschappelijke normen mannelijk-vrouwelijk doorbreken, dat ze weigeren zich te konformereren aan die kollektieve mannelijkheidswaan, waar anderen maar ook zichzelf elke dag opnieuw het slachtoffer van worden!

vierdaagse

Tot slot nog een stukje over de Nijmeegse vierdaagse, die elk jaar in juli wordt gelopen. Die stad wordt dan overspeld met militairen die elk jaar dit gebeuren aangrijpen als een propaganda mogelijkheid. Tenminste zo is het hoe het over het algemeen aan de buitenwereld wordt gepresenteerd, zowel door hen zelf als door de pers e.d. Wat vaak niet naar buiten komt is dat ze de mensen in die stad terroriseren: vrouwen worden nagefloten, verkracht, op hun plaats gedrukt (om even het militaire jargon aan te houden) en kunnen maar beter zorgen dat ze dan de stad uit zijn, als ze dat willen voorkómen. Flickers worden in elkaar geslagen, belaagd met allerlei gore opmerkingen. Een aantal jaren geleden werden molukkers en andere kleurlingen de stad uitgejaagd. In 1983 werd de homo-bar 't Bakkertje' door een groot aantal stoere binken belaagd. De politie beweerde dat 't niets met anti-homoseksualiteit te maken had, maar een gewoon wat uit de hand gelopen ruzie en trad niet tot nauwelijks op. De pers schreef over hoe leuk en gezellig het toch allemaal niet was. Ze publiceerden maar een minimaal stukje van wat er allemaal was gebeurd. Niets over dat er honderden mensen in die tijd de stad uit moesten vluch-

ten en dat degene die toch willen blijven zich maar beter rustig kunnen houden en niet duidelijk zichtbaar moeten vertonen, omdat ze dan het risico lopen om vernederd te worden in woorden en gebaren, mishandeld en vernederd.

Vooraf flickers en potten zijn hier veelvuldig het slachtoffer van. In het leger is die situatie vaak vergelijkbaar. Mensen die homo zijn kunnen dat maar beter verborgen houden. De praktijk is dat dat ook heel veel gebeurt en die mensen zijn dan gedwongen om een compleet dubbelleven te leiden. Velen kunnen die spanning niet aan en verdwijnen al eerder uit het leger.

Voor 1974 werd je als je homo was per definitie afgekeurd, vaak op medische gronden. Homoseksualiteit werd beschouwd als een ziekte, een geestelijke afwijking. Inmiddels is die situatie wel wat veranderd, al moet je je daarover geen illusies maken. Homo's kunnen nu wel worden toegelaten in het leger, maar tot welke prijs? De prijs van je hele diensttijd proberen dit verborgen te houden, de dwang om je juist extra te bewijzen in je mannelijkheid (anders zouden ze weleens argwaan kunnen krijgen). Je juist extra aanpassen aan de heteronorm.

Nee, dit zal niet erg positief en bevrijdend kunnen werken. Integendeel zelfs!

Jongens die wel de moed op kunnen brengen om het te vertellen (ja, hetero's hoeven nooit uit te leggen dat ze zó zijn) worden in het gunstigste geval getolereerd, vaak met opmerkingen als: "Ach, joh, je vergist je. Jij bent toch helemaal niet zo verwijfd?!" In slechtere gevallen worden ze genegeerd en/of vernederd; mishandeld, verkracht. Dit laatste schijnt ook veelvuldig voor te komen in het Nederlandse leger. (Zie ook het boek; "Het leger maakt van jou een man", geschreven door

Marcel Bullinga met legio voorbeelden over seksueel geweld in het Nederlandse leger). Ook de al eerder genoemde Uruguyaanse militair Victor Laborde zegt in een interview: "Op een keer toen alle verloven waren ingetrokken en iedereen in de kazerne moest blijven, werd er een politieke gevangene met, laten we zeggen, nogal gevoelige trekjes, uit zijn cel gehaald en kollektief verkracht. Overal klonk gelach, de moraal was zoek". Het vreemde is dat degene die verkracht, het initiatief neemt niet als homo word gezien, maar juist zijn mannelijkheid door dit verkrachten bewijst. Homo is degene die verkracht wordt. Degene die verkracht is de man. In de verhouding hetero-homo is er altijd sprake van die machtsrelatie. Een homo wordt gezien als een afwijkende, minderwaardige; een vrouw.

Vroeger kwamen mensen, die als afwijkend bekend stonden op de brandstapel terecht of werden onthoofd (denk bv. aan de heksenvervolging). Die tijd is voorbij. Alhoewel.....

In België zit op dit moment een professor vast, die als één der eersten zijn homoseksualiteit op tv kenbaar heeft gemaakt. Hij had een eigen homobar, waar homo's in ieder geval een min of meer eigen plekje hadden, bij elkaar konden komen. Je kunt je afvragen of zo'n sub-kultuurtje wel zo zinvol is en dat juist de gedwongen hetero-seksuele mannenmacht niet bevestigt en

in stand houdt. Maar de Belgische staat voelde zich in ieder geval bedreigd genoeg en besloot om die man in de bajus op te sluiten, waar hij nog steeds vastzit onder een streng regiem, dat voor homo's is vastgelegd (totale isolatie, pesterijen, mishandeling, e.d.). Cuba kent het, in grote stadions, openlijk belachelijk maken van homoseksuelen, enz. In de pers wordt dit laatste herhaaldelijk aangehaald als een wandaad van een kommunisties regiem, maar ze verzuimen te kijken naar wat er in hun eigen omgeving gebeurt. Dat is ook verklaarbaar, aangezien de meeste pers er alleen maar op gericht is om deze maatschappij in stand te houden. Ze schrijven vaak vrijuit over hoeveel vrijheid hier toch wel niet is, maar vergeten er bij te zeggen dat die er alleen is voor mensen die voldoen aan de normen die vastgelegd zijn. Dat mensen die daarvan af (willen) wijken geterroriseerd worden, mishandeld, verkracht, vernederd.

Het wordt de hoogste tijd dat we deze kollektieve mannenmacht afbreken, dat we af durven wijken van wat er als normaal wordt beschouwd. Er ligt nog een wereld open.....

Jan Autsema.

**ALS JE HIER
ONDERUIT
WILT.**

VERENIGING DIENSTWEIGERAAKS